

Úroky, splátky

Právnícké výpočty

Adam Ptašník

2011

Základní pojmy

- **Jistina:** částka, která byla předmětem závazku - základ, ze kterého se počítají úroky
- **Sazba (úroková míra):** koeficient pro výpočet úroku za určitou dobu (např. rok, vyjádřen „p.a.“)
- **Úrok:** příslušenství pohledávky vyjadřující hodnotu peněz (zvyšuje se v závislosti na čase)
- **Kapitalizace:** připočtení úroku k jistině

Způsoby úročení

- **Jednoduché** – úroky jsou odděleny od jistiny (úroky z prodlení: [§ 517/2 OZ](#))
- **Složené** – úroky se vždy po určitém čase kapitalizují
 - ročně (úroky z vkladů na vkladovém účtu: [§ 718 ObZ](#))
 - měsíčně (úroky z vkladů na běžném účtu: [§ 714 ObZ](#))
 - spojitě – v každém okamžiku (v právních předpisech se nevyskytuje)

Sazby ČNB

- **2T Repo** – nejvyšší úroková míra poskytována ČNB komerčním bankám za zapůjčenou jistinu oproti cenným papírům na dobu 2 týdnů
- **Lombadní** – úroková míra, za kterou půjčuje ČNB přes noc prostředky komerčním bankám – horní mez krátkodobých úrokových sazeb na peněžním trhu
- **Diskontní** – úroková míra, za kterou komerční banky ukládají přes noc prostředky u ČNB – dolní mez krátkodobých úrokových sazeb na peněžním trhu

www.cnb.cz

Příklady sazeb

- **Polovina diskontní sazby** (úroky z vkladů na běžném účtu: [§ 714 ObZ](#))
- **Polovina lombardní sazby** (úroky z vkladů na vkladovém účtu: [§ 718 ObZ](#))

Úroky z prodlení - sazby

- OZ: Repo sazba + 7 procentních bodů ([§ 1 NÚ](#))
 - sazba platná po dobu trvání dluhu
 - repo sazba platná poslední den předchozího kalendářního pololetí
- ZP: Dle OZ ([§ 326 ZP](#))
- ObZ obecná: Smluvní, subsidiárně dle OZ ([§§ 369/1 ObZ](#))
- ObZ s vkladem společníka: 20 % ([§ 80/2 ObZ](#))

Úroky z prodlení – historie sazeb

- 15.7.1994 – 27. 4. 2005:
 - sazba platná po dobu trvání dluhu
 - dvojnásobek diskontní sazby
- 28.4.2005 – 30.6.2010:
 - sazba platná pro kalendářní pololetí, kdy trvá dluh
 - repo sazba platná 1. den tohoto pololetí
- Přejechod: dle počátku prodlení

Úroky z prodlení

- Vznikají první den prodlení, dále se jen mění jejich výše
- Promlčení nastává po 3 letech od vzniku ([§ 110/3 OZ](#))

Úroky z prodlení vs. smluvní pokuta

Úroky z prodlení

- Ze zákona i smluvní
- Zajišťuje pouze včasnost plnění
- Plnění pouze peněžité
- Zvyšují se s časem

Smluvní pokuta

- Pouze ze smlouvy
- Zajišťuje jakoukoli povinnost
- Jakékoli plnění, popř. i jiná povinnost
- Konstantní

Penále...?

Úroky dle DŘ

- **Úrok z prodlení (§§ 252 – 253 DŘ):**
neuhrazená splaná daň
 - sazba: repo sazba (1. den příslušného kalendářního pololetí) + 14 procentních bodů
 - počátek: 5. pracovní den po splatnosti daně, od splatnosti zálohované daně u záloh
 - konec: 5 let prodlení
 - platí se, pokud je vyšší než 200 Kč

Úroky dle DŘ

- **Úrok z neoprávněného jednání správce daně (§ 254 DŘ):** daň uhrazená na základě nesprávného vyměření správcem
 - sazba: repo sazba (1. den příslušného kalendářního pololetí) + 14 procentních bodů, v případě neoprávněné exekuce: dvojnásobek
 - počátek: den po splatnosti daně, popř. od uhrazení (co nastalo později)
 - konec: do 15 dnů od rozhodnutí o nesprávném vyměření – připíše se na daňový účet subjektu, příp. přeplatek se vyplatí
 - započítává se na náhradu škody

Pokuty dle DŘ

- **Pořádková pokuta ([§ 247 an. DŘ](#)):** rušení pořádku v řízení
 - max. 50.000,- Kč
- **Pokuta za opožděné tvrzení daně ([§ 250 DŘ](#)):** daňové přiznání (apod.) není podáno včas (prodlení delší než 5 pracovních dní)
 - 0,05 % z daně (odpočtu) za každý další den, max. 5 %
 - 0,01 % z daňové ztráty, max. 5 %
 - min. 500,- Kč, max. 300.000,- Kč
 - rozhodnutí výměrem, splatná do 30 dnů od výměru

Penále dle DŘ

- **Penále ([§ 251 DŘ](#))**: doměřená daň (mimo dodatečné přiznání)
 - 20 % z rozdílu, je-li zvyšována daň nebo snižován její odpočet
 - 1 % z rozdílu, je-li snižována daňová ztráta
 - pokud se zvýší daň v důsledku snížení ztráty, penále se konzumují (nesčítají)
 - vyměří se zároveň s doměřenou daní

Opětující se plnění, splátky

- Každé plnění/splátka má **vlastní režim** ([§ 103 OZ](#))
- Promlčení ([§ 110/3 OZ](#))
 - 3 roky
 - 10 let po pravomocném přiznání nebo uznání
- Ztráta výhody splátek ([§ 565 OZ](#)) – nastává **okamžikem splatnosti nesplacené splátky** za podmínek
 - je-li možnost ztráty **dohodnuta nebo stanovena**
 - je-li ztráta **uplatněna** do splatnosti příští splátky

Souběhy dluhů

- Podmínky:
 - dlužník poskytuje věřiteli plnění
 - má vůči věřiteli více dluhů stejného druhu
 - neoznačí dluh, na který plní

Úhrada dluhů v souběhu - DŘ

- Platby započítávají na ([§ 152 DŘ](#))
 - nedoplatky na dani,
 - nedoplatky na příslušenství daně,
 - vymáhané nedoplatky na dani,
 - vymáhané nedoplatky na příslušenství daně
- V rámci skupiny podle splatnosti

Úhrada dluhů v souběhu – ObZ

- Podle **zajištění**, a to nejdříve nejméně zajištěné ([§ 330/4 ObZ](#))
- Stejně zajištěné v pořadí **splatnosti** ([§ 330/4,1 ObZ](#))
- Se stejnou splatností **poměrně**
- V rámci dluhu v pořadí ([§ 330/1,2 ObZ](#)) :
 - příslušenství (úroky)
 - jistina
 - náhrada škody z tohoto dluhu

Úhrada dluhů v souběhu – ZP

- odkazuje na OZ ([§ 326 ZP](#))

Úhrada dluhů v souběhu - OZ

- zrušený [§ 73 OZ](#) (do 31. 12. 1991):
 - podle pořadí splatnosti
 - v rámci stejného dluhu:
 - příslušenství
 - jistina
- Aktuálně ?

Úhrada dluhů v souběhu – OZ

- Dle zrušeného [§ 73](#)?
 - + výklad podle toho, co úkon obvykle znamená
 - jaký pak mělo smysl jeho zrušení?
- Analogicky s ObZ ([§ 330](#))?
 - + nejbližší právní předpis
 - ustanovení v OZ existovalo, ale bylo zrušeno
- Výběr na věřiteli?
 - + § 73 zrušen novelou přinášející smluvní svobodu (zák. č. [509/1991 Sb.](#))
 - ObZ je mnohem volnějš, ale toto stanoveno je
- Bezdůvodné obohacení?
 - + neplatnost plnění pro jeho neurčitost
 - nespravedlivé, jestliže si věřitel nemůže ponechat plnění dlužníka

Úhrada dluhů v souběhu – OZ

- Řešení (Usnesení NS ČR sp. zn. 28 Cdo 518/2007, ze dne 20.3.2007):
 - Dle zrušeného § 73? NE
 - Analogicky s ObZ (§ 330)? NE
 - Výběr na věřiteli? NE
 - Bezdůvodné obohacení? NE
 - **Obecná zásada právní !**

Použité předpisy

- OZ: Zákon č. [40/1964 Sb.](#), občanský zákoník ([§§ 73, 103, 110/3, 121/3, 517/2, 544-545, 565](#))
- ObZ: Zákon č. [513/1991 Sb.](#), obchodní zákoník ([§§ 80/2, 330, 369/1, 502, 714, 718](#))
- ZP: Zákon č. [262/2006 Sb.](#), zákoník práce ([§ 326](#))
- DŘ: Zákon č. [208/2009 Sb.](#), daňový řád ([§ 152, §§ 250-254](#))
- NÚ: Nařízení č. [142/1994 Sb.](#), kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoník